

ETNINIS IR ISTORINIS PARIBYS

AUDRONĖ ANULIENĖ,
TAURAGĖS MAIRONIEČIŲ VADOVĖ

Tauragė yra įsikūrusi teritorijoje, kuri senovėje jungė dvi baltų gentis ir dvi istorines žemes. XIII a., prieš prasidedant kelis šimtmečius trukusiems kryžiuočių puldinėjimams, į pietvakarius nuo šio miesto plytėjo skalvių žemės, o į šiaurę driekėsi žemaičių Karšuva. Nubrėžti ryškesnę liniją tarp šių žemių šiandien nelabai galime, nes trūksta istorinių bei archeologinių duomenų, be to, etninės bei administracinės ribos, laikui einant, kito.

Kai kurie archeologiniai radiniai liudija, kad Jūros upės žemupio gyventojai V–IX ir vėlesniaisiais amžiais buvo skalviai. Pirmą kartą jie paminėti kryžiuočių kronikose. Jose rašoma apie 1274–1278 metų įvykius, kai buvo užkariauta dalis skalvių žemių. Nuo 1289 m. skalviai priklausė Ragainės komturijai, nuo XVI a. – Prūsijai. Laikui einant šiaurinė skalvių dalis sužemaitėjo. Iki šiol tarp tikrų žemaičių ir žemaičių tauragiškių yra kalbos bei papročių skirtumų.

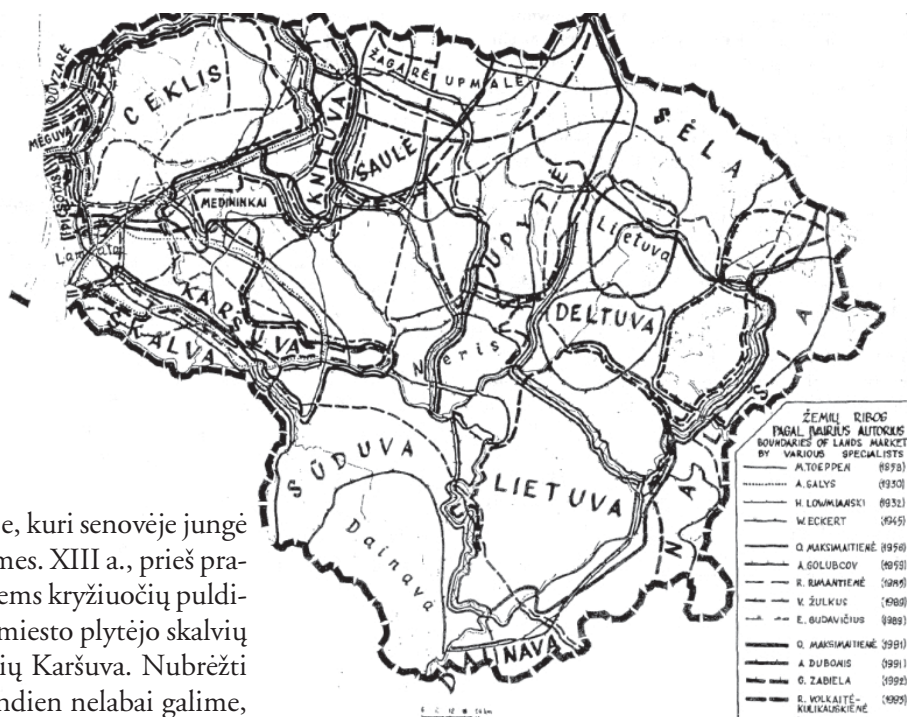
XIII a. viduryje skalviai buvo pripažinę Lietuvos karaliaus Mindaugo valdžią.

1259 m. rugpjūčio 7 d. aktu Mindaugas perleido teisę valdyti Skalvą Kryžiuočių ordinui. Po to daug skalvių pasitraukė ir įsikūrė Pelesos apylinkėse, kiti susitakė su likimu.

Karšuvos žemė pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose paminėta 1253 m. karaliaus Mindaugo donaciniame akte.

Dėl to, kokią konkrečiai teritoriją užėmė Karšuva, šių dienų istorikai diskutuoja. Karšuvai priskiriama šiaurinė ir rytinė Tauragės rajono dalis, Šilalės rajonas, Jurbarko rajono šiaurinė dalis, Šilutės rajono rytiniai pakraščiai.

1285 m. kryžiuočiai pirmą kartą susirėmė su karšuviais prie Aukaimio pilies. Puldinėjimai nesiliovė. Vien karšuviškių jėgų atremti priešų puolimą pakako, todėl Didžiojo kunigaikščio Vytenio valdymo laikais iš rytų Lietuvos į Karšuvą atkeldinti valdovo tarnybiniai žmo-

Dabartinės Lietuvos teritorijoje buvusių žemių ribos

nės – leičiai, turėję sustiprinti krašto karinį pajėgumą. Ilgiausiai kryžiuočių antpuolius atlaikė minėtoji Aukaimio pilis. Istoriniuose šaltiniuose minimi net septyni mūšiai, vykę 1285–1329 metų laikotarpiu. Užimti šią pilį priešams padėjo išdavikas Draika, kuris nakčia slapta atidarė pilies vartus.

XIV–XV a. tankiau gyventa dabartinės Skaudvilės apylinkėse. Karšuva tuo metu buvo valsčius. Jį primena iki mūsų dienų išlikęs Karšuvos kaimas ir to paties pavadinimo piliakalnis. Viename iš 1413 m. dokumentų minimi du Karšuvos krašto bajorai – Mikalojus Košys ir Petras Titanas. Netoli Kryžkaltio yra didelis Košių kaimas. Ar tik anksčiau čia nebus buvę minėtojo bajoro M. Košio žemių.

1420 m. atrodė, kad visa Skalva ir didžioji Karšuvos dalis jau prarasta. Nežinia, kaip viskas būtų baigęsi, jei Lietuva ir Lenkija nebūtų parėmusi Čekijos husitų. Tokiomis aplinkybėmis buvo „paspauštas“ imperatorius Zigmantas ir 1422 m. sudaryta Melno taika. Pasirašant sutartį, buvo sprendžiami ir sienų klausimai – Lietuva atgavo visą Karšuvą ir šiaurinius Skalvos pakraščius. Na o didžiąją skalvių žemių dalį iki 1923 m. valdė vokiečiai.

LITERATŪRA:

Tauragės enciklopedija, T., 1992.

Tauragės kraštas, V., 2007.